

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Т. 1. Стор. 83. Ст. 2125.

2. Реалізація державної політики у сфері охорони державного кордону. URL : https://dpsu.gov.ua/upload/file/rozd_1_1_1.pdf (дата звернення 25.09.2021 р.).

ДЕЯКІ СКЛАДОВІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Меденцев А. М.

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
факультету права, економіки та кібербезпеки
Міжнародний гуманітарний університет*

Калімбет І. Л.

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
факультету права, економіки та кібербезпеки
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Організована злочинна діяльність існує в усьому світі в різних галузях суспільного життя: економіки, фінансово-банківській справі, посередницьких підприємницьких структурах, підпільному виготовленні та збуті алкогольних напоїв, наркобізнесі, тощо [3, с. 46]. Феномен сучасного суспільства перехідного періоду характеризується зростанням злочинності [1, с. 7], основною ознакою якою є її економічне спрямування. Злочинність перейшла державні кордони і набула транснаціонального характеру. Світова практика свідчить про втручання організованої злочинності в різні сфери життєдіяльності суспільства [5, с. 229].

Організована злочинність утворює значну небезпеку для суспільства, особливо коли воно знаходиться в стані реформування та розбудови державно-правової системи. Саме така, сприятлива для організованої злочинності ситуація, містить у собі загрозу її проникнення практично у всі сфери суспільних відносин [2, с. 17].

Сучасна організована злочинність вирізняється такими основними ознаками:

1. швидка адаптація до нових соціально-політичних і економічних умов, використання їх на свою користь;

2. централізація і монополізація кримінального капіталу, що обумовлює високу активність в економічній сфері, перехід до експлуатації злочинної індустрії;

3. використання легального бізнесу для прикриття злочинної діяльності і відмивання коштів;

4. посилення боротьби за економічний вплив і політичну владу, інфільтрація в інститути держави;

5. підвищення організованості, професіоналізації і інтелектуалізації злочинної діяльності;

6. кооперація злочинних угруповань на регіональному і транснаціональному рівнях;

7. ускладнення організаційних структур із виділенням обов'язкових структурних ланок, функціонально-цільових елементів і тимчасово-функціональних ланок, диференціація функцій з виокремленням організаційно-управлінської групи, фінансового відділу, групи виконавців, контролю і безпеки тощо;

8. цілеспрямоване вироблення тактики дій і стратегічних цілей, планування діяльності;

9. створення системи захисту від контролюючих і правоохоронних органів;

10. руйнація існуючої системи духовних цінностей, формування позитивного іміджу правопорушника.

Серед ознак, що характеризують організовані злочинні структури, можна виділити загальні, властиві будь-якому виду формувань, і специфічні, характерні тільки злочинним співтовариствам (організаціям) і об'єднанням організованих груп.

До числа загальних ознак відповідно до закону належать, насамперед, усталеність структур, їхня згуртованість для вчинення одного або декількох кримінальних правопорушень.

Усталеність у широкому розумінні слова є спроможність системи не відхилитися від заздалегідь обраної мети під впливом випадкових обставин і зберегти рівновагу під впливом зовнішніх чинників.

Організована злочинність – стійке явище, що важко піддається службово-профілактичному впливу, оскільки внутрішня криміногенна зараженість учасників злочинного співтовариства постійно підігривається їхнім взаємовпливом, а самовільний відхід когось із них від злочинного середовища нерідко жорстоко карається. Психологічно

основою організованості угруповання є насамперед, мета спільної злочинної діяльності [4].

Якщо розглядати організовані злочинні структури як специфічну систему, то ознаками її усталеності є:

- визначення засобу вчинення заздалегідь задуманого кримінального правопорушення (об'єкта і предмета злочинного посягання, місця і часу вчинення, засобів збуту викраденого і приховання кримінального правопорушення). Це завдання вирішує, як правило, організатор кримінального правопорушення;

- організованість злочинної групи (визначення необхідної кількості виконавців і їх добір, досягнення домовленості між учасниками формування про роль кожного на тій чи іншій стадії підготовки, вчинення і приховання кримінального правопорушення), створення фондів коштів злочинної структури – «общака», їхня цілість і визначення порядку використання (придбання транспортних засобів, помешкань, зброї й інших знарядь вчинення кримінального правопорушення, підготовка членів злочинної групи (володіння зброєю, прийомами боротьби і т.ін.);

- збір інформації про об'єкт і предмет злочинного посягання (вивчення кон'юнктури; вибір об'єктів, збір інформації про неї, вивчення системи охорони і забезпечення безпеки; пошук осіб, які могли б сприяти вчиненню кримінального правопорушення; пошук технічних засобів учинення кримінальних правопорушень, зброї, транспорту і т.ін.);

- доведення злочинного задуму до виконавців, інструктаж, визначення частки кожного в розподілі коштів, здобутих злочинним шляхом, координація злочинної діяльності, особливо при її здійсненні в різних регіонах, установа контактів з іншими злочинними структурами і т.ін.;

- визначення засобів протидії правоохоронним органам (дезінформація, підкуп, залякування, фізичний вплив на потерпілих і свідків, використання корумпованих зв'язків органів влади, засобів масової інформації, забезпечення технічної переваги кримінальної структури над правоохоронними органами, конспірація злочинної діяльності, кримінальна розвідка і контррозвідка).

Відмітними ознаками, властивими злочинним співтовариствам (організаціям), є згуртованість організованої групи (організації) для вчинення тільки тяжких або особливо тяжких кримінальних правопорушень; учинення зазначених кримінальних правопорушень об'єднанням організованих груп.

Згуртованість злочинного співтовариства (організації) забезпечується шляхом об'єднання в нерозривне ціле членів організованої структури. Це не тільки чіткий розподіл ролей між

учасниками формування, але й установлення довірчих взаємовідносин, суворой дисципліни, контролю з боку організаторів за виконавцями кримінального правопорушення, їх матеріальна підтримка, взаємодопомога і встановлення атмосфери невідворотності покарання за невиконання прийнятих організаторами рішень.

Можна дійти висновку про подальшу еволюційну трансформацію організованої злочинності. Незважаючи на різноманітність внутрішньої побудови, сферу і методи діяльності, основними тенденціями та напрямками подальшого розвитку організованих злочинних структур у сучасних умовах є чітко визначена тенденція до розширення нових сфер впливу та зміцнення своїх позицій у сфері політики, правоохоронній і судовій системі та об'єднання у так звані, кримінальні альянси, для реалізації масштабних кримінальних «проектів».

Насамперед необхідно запровадити системну протидію організованій злочинності та «тінізації» економіки на основі формування переваг легальної господарської діяльності та водночас консолідації інституційних спроможностей фінансових, податкових, митних та правоохоронних органів.

Література:

1. Дрьомін В. М. Злочинність як соціальна практика: інституціональна теорія криміналізації суспільства. Одеса: Юридична література, 2009. 613 с.

2. Джу́жа О.М. Феномен – організована злочинність: Міжвідомчий наук.дослід.центр при Координаційному комітеті по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президентові України / О.М. Джу́жа, В.В. Василевич. *Боротьба з організованою злочинністю (теорія і практика)*. 2001. № 3. С. 15-25.

3. Даньшин І. М. усталені форми злочинності: кримінологічний нарис. Харків: Акта, 2002.

4. Єфремов С.О. Організоване злочинне угруповання та його ознаки. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2001. № 4. Режим доступу: http://mndc.com.ua/menus/view/4_2001.